

**KADİR ERTAÇ ÇELİK, 21. YÜZYILDA KİMLİKLER-
GÜÇ DENGESİ-İTTİFAKLAR (KAZAKİSTAN ÖRNEĞİ),
ANKASAM, YAYIN NO: 13/1, ANKARA 2017, 153 S.***

*Identities-Balance of Power-Alliances (Kazakistan Example),
ANKASAM, Ankara 2017, Publication No: 13/1, 153 pgs.*

Feyza YAŞA**

Uluslararası ilişkiler disiplininde dış politika üzerinde öne sürülen yaklaşımlardan herhangi biri, günümüze kadar kesin bir şekilde kabul görerek ileri sürülemediği. Bununla birlikte söz konusu disiplinde uluslararası sistemin aktörlerinden olan devletlerin tek başına ele alınarak derinlemesine incelenmeye tabi tutulması oldukça büyük önem arz etmektedir. Kadir Ertaç Çelik'in yazmış olduğu

“21. Yüzyılda Kimlikler-Güç Dengesi-İttifaklar (Kazakistan Örneği)” isimli yapıt, yukarıda bahsedilen kıstaslar göz önünde bulundurulduğunda akademik dünya için değerli bir kaynak şeklinde elimizde bulunmaktadır. Ayrıca yazarın yüksek lisans tez çalışmasından hareketle oluşan bu kitap, akademik yönden büyük ölçüde sağlam olduğunu kanıtlamaktadır.

Araştırmacı-yazar Kadir Ertaç Çelik, 20. yüzyıl içerisinde gerçekleşen Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ele alınan; böylece diğer disiplinlere nazaran yeni bir akademik çalışma sahası şeklinde tanımlanan uluslararası ilişkiler disiplininde, farklı teorik yaklaşımların meydana gelmesinden esinlenerek eserin özgün konusunu oluşturmuştur. Bu kapsamda 1940 yılında yaşanan realizm-idealizm arasındaki ilk büyük tartışmanın gelenekselciler

* Makale Gönderim Tarihi: 20.04.2018 - Makale Kabul Tarihi: 25.05.2018

** Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Mezhepleri Tarihi,
Tezli Yüksek Lisans öğrencisi, e-post: yasafeza@gmail.com.

ile davranışsalcılar arasındaki rekabetin izlediğine değinilmiş ve tarihsel bir çerçevede ilerlenilmesi amaçlanmıştır. Bu kitapta ise uluslararası ilişkiler çevrelerindeki çoğunluk tarafından son tartışma şeklinde zikredilen pozitivizm ve post-pozitivizm ihtilafı kapsamına giren “konstrüktivizm” çizgisinde Kazakistan örneği mercek altına alınmıştır. Dolayısıyla konstrüktivizm ya da Türkçe literatürde “inşacı yaklaşım” veya “yapılandırmacılık” şeklinde anılan yaklaşım ekseninde incelenen söz konusu aktör; kimlik, güç dengesi ve ittifak olguları bağlamında değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Kitap kısa bir girişin ardından üç ana bölüm, sonuç ve kaynaklar kısmından meydana gelmektedir.

Giriş kısmında ontolojik anlamda sosyal gerçekliğin inşası şeklinde tanımlanan konstrüktivizm hakkında bilgilendirmelerde bulunulmuştur. Akabinde modern uluslararası sistemde devletlerin uluslaşma süreçleriyle birlikte “ulusal kimlik” olgusunun mahiyetine dikkat çekilmiştir.

Çalışmanın birinci kısmında “Kavramsal Çerçeve” ana başlığı altında kimlik, güç dengesi ve uluslararası ilişkilerde işbirliği süreçleri işlenmiştir. Kimliđin ne olduğuna dair farklı tanımlamalara ve teorilere yer verilmiştir. Sonrasında ulusal kimlik ve konstrüktivist yaklaşımlar çerçevesinde kimlik olgusu üzerinde durulmuştur. Ayrıca normatif-materyalist yapıların kimliğin oluşumu üzerindeki etkileri ve kimliklerin sosyal dünyayı meydana getirmesindeki rolü bağlamındaki analizlerle yazar bu eserde, tümevarım yönteminin izlendiği bir mantıkla hareket ederek öğretici bir karakter kazanmıştır. Bununla birlikte algı ve değerlerden gücü oluşturan faktörler biçiminde bahsedilerek uluslararası ilişkilerdeki güç olgusu ele alınmış; çeşitli güç dengesi politikası tasavvurlarına yer verilmiştir. Uluslararası ilişkilerde işbirliği süreçleri başlığı kapsamındaysa konuya ilişkin önemli bir konuma haiz bulunan neoliberal bakış ve bu doğrultuda meydana gelen uluslararası rejimlerin ortaya çıkışıyla birlikte uluslararası örgütlerin rolüne değinilmesi oldukça yerinde bulunmuştur. Bu ekseninde ittifak ilişkileri, uluslararası aktörler açısından kaçınılmaz

bir gerçekliğe sahip bulunmakta; dolayısıyla izlenilmesi gereken yol haritasıyla birlikte çeşitleri de ana hatları itibariyle eserin içeriğinde görülmektedir.

Eserin ikinci bölümünde “Kazakistan ve Kimlik” başlığı altında tarihin kimlik oluşumları sürecindeki etkisinden ötürü mevzu bahis devletin tarihsel arka planı, demografik yapısıyla etnik grupları ve dini yapısının yanı sıra kimliğini etkileyen diğer unsurları üzerinde durulmuştur. Ayrıca söz konusu devletin sahip olduğu coğrafyayla birlikte burada İslamiyet’in ortaya çıkışı ve ardından yaşanan siyasi değişiklikler teker teker inceleme alanına alınmış; Kazakistan devletinin inşa süreci günümüze değin incelenmiştir.

Üçüncü ve son bölümde “Kimlik Tartışması Üzerinden Kazakistan Dış Politikası: Güç Dengesi Politikası ve İttifaklar Sistemi” konu edinilmiştir. Bu kapsamda Kazakistan dış politikasının temel unsurlarında hangi prensipleri benimsediği belirtilmiştir. Bahsi geçen konuyla ilgili yazılar göz önünde bulundurulduğunda, örneklem halinde sunulan devletin dış politikasının bazı halka merkezleriyle ilişkili olduğu; dolayısıyla önceliklerinin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğine işaret edildiği için Yazar Kadir Ertaç Çelik’in de bu yolu takip ettiği görülmüştür. Bu bağlamda güç dengesi üzerinde Kazak dış politikası Rusya, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Çin ve Türkiye boyutları üzerinden analiz edilmiştir. Son olarak Kazakistan’ın üyesi haline geldiği uluslararası örgütlerden dahil olduğu ittifak sistemleri kapsamında söz edilerek; Kazak dış politikasındaki yer ve etkilerinin altının çizilmesine karşın Kazakistan’ın da bu oluşumlardaki konumu mercek altına alınmıştır.

Eserin sonuç bölümü, metodolojisinde yer verilen alanlar doğrultusunda genel hatları itibariyle önemli görülen hususların belirtilmesiyle son bulmuştur.

Söz konusu eserin gerçekten de hedeflediği üzere 21. yüzyılda kimlikler, güç dengesi ve ittifaklar bağlamında Kazakistan örneğini değerlendirerek bu alanda araştırma yapmak isteyen kişiler için önemli bir kaynak içeriğine büründüğü belirtilmelidir. Konuların

kısa ve öz tutulmasına karşılık içeriğinde derinlemesine bilgiler bulunmakta; uluslararası ilişkiler disiplinde ün sahibi olan bazı kişilerin yaklaşımları da ele alınarak okuyucuya birçok perspektiften yorum yapabilme kabiliyeti sağlanmaktadır. Bu anlamda yazarın değerlendirmeleri dışında farklı yaklaşımlara yer vererek okuyucunun zihnini özgür bırakmasının kayda değer bir özellik ortaya koyduğu ifade edilebilecektir. Kazakistan gibi bir örnek üzerinden konunun işlenmesi, çalışmanın somut bir nitelik kazanmasını sağlayarak hem öğretici hem de genel çerçevenin yanı sıra derinlemesine bilgi edinilecek bir muhtevaya haiz olmasına sebep olmuştur. Tüm bunlarla birlikte açılan başlıklar, seçilen konunun karşı taraf açısından kavranması bakımından örnek bir sınıflandırmayı teşkil etmektedir.

Sonuç olarak modern uluslararası sistemin aktörlerinden olan devletlerin hem içsel hem de dışsal yapılarla etkileşim halinde bulunduğu söylenmektedir. Buradan hareketle kimlik ve güç dengesi olgularının yanı sıra ittifak ilişkileri çerçevesinde çalışma alanı olarak seçilen Kazakistan örneği analiz edilerek; dış politika bazlı araştırmalar arasında başarılı bir biçimde yer edindiği söylenebilecektir.